

Pavla Pohořálková, Existential quantifier *any* in determinative and pronominal function, and its translation equivalents in Czech, bakalářská práce, Ústav anglického jazyka a didaktiky, FF UK, červen 2009
Oponentský posudek

Bakalářská práce Pavly Pohořálkové je korpusová studie využívající paralelních textů a možnosti konkordančního softwaru ke zjišťování textových překladových ekvivalentů výrazu *any* (a jeho kompozit). Na bakalářskou práci je studie poměrně rozsáhlá. Proporčně je vyvážená a logicky členěná a obsahuje všechny náležitosti. Teoretickou část zahajuje výklad základních kategorií, v rámci nichž je *any* popisováno, a po něm následuje podrobný popis výskytu *any* v jednotlivých typech neasertivních a asertivních kontextů podle literatury. Obdobný způsob a pořadí popisu jsou potom aplikovány v prezentaci výsledků. Jako teoretické prameny slouží zejména mluvniice Libuše Duškové, Quirk et al. (1985) a Biber et al. (1999). Méně uspokojivý je popis metody a materiálu (131 položek s *any* a jeho kompozity z pěti literárních textů). Vlastní rozbor tvoří téměř polovinu textu a je doplněn kompletním seznamem excerpovaných vět v Apendixu. Studie přináší zajímavé výsledky především v tom smyslu, že vedle očekávaných překladů (*nějaký, žádný*) naznačuje existenci daleko širšího okruhu ekvivalentů, a ukazuje distribuci jednotlivých typů užití *any* a příslušných kontextů v daném vzorku.

Vedle některých formálních připomínek, jako je absence seznamu zkratk (běžně uváděná za obsahem) užívaných v textu (zkratky jako PMC, LG jsou neprůhledné a hledat, kde byly zavedeny, je pracné) - podobně chybí vysvětlení užívaných zkratk v Apendixu (zde by mj. neškodilo číslování příkladů od 1-130) – mám tyto dvě podstatnější připomínky. V kap. 3 je zcela nejasné, jakým způsobem probíhal výpis dokladů – těžko uvěřit, že by v Potterovi bylo jen 62 výskytů *any*, zatímco v *The Holy Thief* jich je 151. Je nutno přesně popsat, v které a jak velké části textu byly výskyt vyhledávány a na základě jakých kritérií bylo např. z 62 výskytů *any* v Potterovi vybráno 25. Nejasné principy výběru mohou vést k pochybnostem o jeho reprezentativnosti a tím silně zpochybnit výsledky studie. Chybí také přesná citace excerpovaných děl (nejsou uvedena ani v bibliografii na konci).

Za druhé při prezentaci výsledků a v závěru se autorka trochu vyhýbá hlubšímu rozboru a interpretaci zjištění a spokojuje se často prostým výčtem kvantitativních údajů. Zejména kategorie NEE (no explicit equivalent) – str. 33, 49 a 52 (Table 24, 26) a jinde - je krajně neuspokojivá. Vzhledem k tomu, že jde o nejčastější, a tedy i nejzajímavější typ ekvivalentu, zasluhoval by si zvláštní pozornost. Uvážíme-li, že těchto ekvivalentů je celkem 26%, zůstala téměř ¼ dokladů prakticky nepopsána. Tyto případy měly být podrobně rozebrány a mělo být popsáno, jak je neexplicitní ekvivalence dosahováno (sémantickou složku korespondující s významem *any* lze určitě postihnout). Práce se také mohla více zaměřit na další „neočekávané“ ekvivalenty, byť okrajové, tedy ty, které ve slovníku nenajdeme, protože právě ony dokreslují rejstřík překladatelských možností (např. na str. 32 věta (19) ukazuje zajímavý překlad pomocí „*jediný*“ (ve smyslu *ani jediný*, podobně „*nejmenší*“).

Některé dílčí poznámky a připomínky:

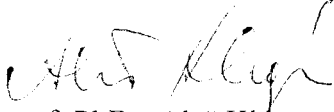
str. 18 – domnívám se, že věta (54) neumožňuje dvojí interpretaci, jak autorka uvádí. Myslím, že si špatně vyložila text Duškové a že věta s „not just“ není parafrází jedné z možných interpretací, ale příklad na větu, kde je *any* mimo dosah záporu, zatímco (54) je příkladem *any* v jeho dosahu

- str. 18 – kde ve své mluvnici Dušková uvádí *without* mezi lexikálními výrazy s negativním komponentem? V jejich výčtu na str. 338 jsem ho nenašel. A je-li *without* lexikálně záporné, čím se to liší od tvrzení Bibera et al., že se vyskytuje v „nonassertive context“?
- str. 19 – proč se u *-one, -body* odvolávat na korpusové údaje v CGEL přes 30 let staré, a ne na Bibera?
- str. 21 – skutečně souhlasíte s Příruční mluvnici češtiny (str. 216), že ve větě „Kdosi tam vykřikl“ nejsou výrazy *kdosi* a *někdo* zaměnitelné, resp. jejich záměna mění význam? Navíc „kdosi“ je stylisticky příznkové
- str. 22 – druhý a třetí odstavec do kapitoly o materiálu nepatří, popis struktury práce (i výčet teoretických pramenů) spadá jinam, nejspíše do úvodu
- str. 41-2 – *anything* in assertive context (4.4.1.2) překládané pomocí „něco“ zde podle mne nevyjadřuje „universal validity“, věta (7) má záporný význam, proto příklad náleží do předchozí kapitoly (nonassertive uses). To zároveň vyvolává určitou pochybnost, jak je to s ostatními případy. V této souvislosti mi není jasná v Tab. 24 27 položka „někdo, kdokoli“.

Z jazykového hlediska nejsou v práci větší gramatické problémy, pouze tu a tam se objeví drobnější nedostatky. Nejnápadnější je opakované chybné užití neurčitého členu ve spojitosti s apozicí (str. 22): *a popular book Harry Potter, a British author J.K. Rowling*. Jak *book*, tak *author* jsou jednoznačně vymezeny těsným přístavkem. V názvu práce bych možná provedl menší úpravy: **The** existential quantifier in determinative and pronominal **functions** Ze hlediska stylu a způsobu vyjadřování je úroveň práce velmi pěkná. Také formální zpracování studie odpovídá požadavkům.

Shrnutí: Přestože text vykazuje některé známky nezkušenosti se zpracováním lingvistické studie, lze říci, že práce splnila zadání a cíle, které si kladla. Z hlediska nároků kladených na bakalářské práce lze také studii označit za vydařenou po stránce koncepční, obsahové i formální. Z těchto důvodů **doporučuji** bakalářskou práci Pavly Pohořákové k obhajobě.

V Praze dne 16.6. 2009

prof. PhDr. Aleš Klégr